

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי י"ד אדר תש"פ | דף היומי בבלי: שבת ד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד אמצע סעיף ה' בהגה "מצה נפוחה".

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ז' עד 'וגם הוא'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ב משנה ט עד פרק ב משנה יב 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים'

איך להיות שוטה חכם? - מדריך מיוחד לשתיה חכמה בפורים | המכתב של האברכים מלייקווד: "כולנו ראינו ניסים ונפלאות" | מבוכה ב'קופת העיר': שני תורמים עם בקשות הפוכות... | גבאי הצדקה השתכר ואיבד את הכסף - מה עושים? | כשמרן שר התורה שליט"א רקד במשך חצי שעה על השולחן | 1844

לבסומי בפוריא

איך להיות 'שותה חכם'? - מידע חשוב למקיימים בהידור 'חייב איניש לבסומי בפוריא'

תוך כדי השתייה:

- א. חשוב מאד לבחור משקאות איכותיים (בדרך כלל נמדד ע"פ המחיר). וכן עדיפים משקאות הבהירים בצבעם וכאלו שאינם מכילים סוכר, כל אלו מתעכלים בגוף ביתר קלות.
- ב. אין לשתות סוגי אלכוהול המיוצרים ממקורות שונים זה מזה (כגון: יין, בירה, וודקה, ויסקי וליקר).
- בשום אופן אין לשתות בירה ואח"כ יין.
- ג. אין לשתות הרבה בבת אחת, יש להמתין בין מנת משקה (כוס יין של 13% אלכוהול או כוסית משקה חריף של 45%) למנה אחרת כחצי שעה לפחות, כדי לתת לגוף זמן לעכל את האלכוהול. המתנה אינה מונעת את ההשתכרות!
- ד. יש להקפיד ששתיית האלכוהול תהיה מלווה באכילה ושתיית מים ומשקאות קלים (אכילת טוסט שרוף מועילה במיוחד). מומלץ לשתות לפחות כוס אחת של משקה קל על כל מנת אלכוהול.
- ה. יש להתרחק לגמרי ממשקאות מוגזים. הם מסבכים את עיכול האלכוהול.
- ו. מומלץ להימנע משתיית משקאות המכילים קפאין (קולה,

כללים הבאים יכולים למנוע או לכה"פ למעט תופעות לא רצויות, והם מבוססים על מקורות רפואיים מוסמכים. לאדם שאינו חש בטוב מומלץ להימנע משתיית אלכוהול, הפוגע במערכת החיסונית של הגוף.

לפני השתייה:

- א. לאכול הרבה, במיוחד מאכלים שמנים (יש שהמליצו על שמן זית מעורב במאכל אחר), מטוגנים או המכילים פחמימות (מוצרי קמח, תפוחי אדמה, אורז וכדו').
- ב. כדאי מאד לאכול טוסט שרוף, הפחמן שבו מסייע רבות לעיכול האלכוהול.
- ג. לשתות מים או משקאות קלים, במיוחד אותם המכילים ויטמינים. מומלץ אף לקחת כדורי ויטמינים.
- על אף שהאוכל מאט את השפעת האלכוהול איננו מונע את ההשתכרות! האכילה והשתייה המוקדמת מונעת את התייבשות הגוף, ומסייעת בעיכול האלכוהול, וע"י כך מונעת תחושת בחילות וכדו'.

סוכר, וויטמינים (במיוחד ויטמין C ואשלגן), מומלץ לקחת גם כדורי ויטמינים.

אם אינך חש בטוב בבוקר שלאחר מכן, מומלץ לאכול בננות, ביצים (עדיף מבושלות מאשר מטוגנות) ובמיוחד טוסט שרוף. דברים אלו מכילים רכיבים תזונתיים המסייעים לגוף לשקם את עצמו. כמו כן המשך לשתות ולנוח היטב.

בהצלחה!
א' פריילעכין פרים :)

קפה, תה וכדו'), הקפאין מייבש את הגוף בנוסף לאלכוהול. אם הנך מרגיש בחילה, הפסק לשתות אלכוהול, שתה כמה שיותר מים, ואכול מאכלים עם פחמימות. לא לאכול כלל - זו טעות!

אחר השתייה:

כדי להחזיר לגוף את הויטמינים שאיבד מחמת השתייה המרובה, וכן לעזור לגוף לעכל את האלכוהול שעדיין נשאר בו, יש להקפיד להמשיך לשתות מים ומשקאות קלים המכילים מלח,

שמחת פורים

על מי הכריז הגה"צ רבי הירש פאלי זצוק"ל בעת שהיה מבושם כדת היום: "תדעו לכם שהוא רשכבה"ג!" ומתי רקד מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א במשך חצי שעה על השולחן?

וגם: כשהבחור אברהם רביץ רקד ברחוב עם הספודיק של ר' איטשה מאיר לוי | זכרונות משובבי לב מאוזוירת הפורים בישיבת חברון של פעם, מפי הגאון רבי יהודה שיינקר שליט"א

שהציבור 'יבש', ולא נחה דעתו... הוא לקח עמו קבוצה מנכבדי הישיבה לחנות של פוליקמן בזכרון משה. היתה זו חנות יין, בעל החנות פתח את אוצרות היין וללא תשלום השקה כהוגן את כל הבחורים, שחזרו בריקוד פורימי סוער לישיבה.

רשכבה"ג דפורים...

אבל היתה שנה אחת שהיה בה משהו נדיר, עליו שמענו השבוע מהגאון רבי יהודה שיינקר שליט"א, מוותיקי תלמידי הישיבה:

היה זה בשנת תשט"ז - לפני 63 שנים. באופן חד פעמי התקיימה סעודת פורים בחדר האוכל של הישיבה, בהשתתפות כל ראשי הישיבה ורבניה. מרן ראש הישיבה הגאון רבי יחזקאל סרנא זצוק"ל היה שרוי בשמחה יתרה, וחתנו הגאון הגדול רבי אברהם פרבשטיין זצוק"ל היה שרוי בגילופין כדת היום.

לפתע קם רבי יחזקאל ממקומו (דבר שלא היה אופייני לו בכלל, למי שהכיר את רבי יחזקאל) וקרא לעבר חתנו: "אברהם אברהם!" וחתנו השיב לו: "ויאמר הנני". שנים מבני הישיבה עמדו על השולחנות וחרזו מחרוזת שמחה. רבי אברהם רביץ זצ"ל עמד וחזר על דברי רבי יחזקאל סרנא, דיבורים סלבודקאיים, ויבלחט"א רבי אברהם יצחק טוקר שליט"א עמד וחזר על שיעור של רבי משה חברוני.

אחד מהזיכרונות שנצרכו מאותה סעודה הוא כך: באותה סעודה השתתפו גם כמה ת"ח שגרו בסמיכות לישיבה. אחד מהם היה ת"ח מופלג, תלמיד של מרן הגאון רבי אליעזר גורדון זצוק"ל

האווירה בישיבת חברון בירושלים לפני חמישים וששים שנה בפורים, היתה אווירה של שמחה עילאית. באחד מימי הפורים שחל בערב שבת (כמו השנה), יצאו קבוצה מבני הישיבה בריקוד פורימי סוער לכיוון כיכר השבת. בדרך פגשו את ר' יצחק מאיר לוי ז"ל, שהיה אז שר הסעד. אחד מהבחורים הדומיננטים, אברהם רביץ שמו, ניגש והוריד את הספודיק מראשו של ר' איצ"ה מאיר וחבשו לראשו, ור' יצחק מאיר עצמו השתלב בתוך מעגל בני הישיבה בריקוד סוער.

כך יכלו גם לראות באחד מימי הפורים קבוצה של נכבדי הישיבה יושבים ברחבה הסמוכה לישיבה (רח' הישיבה פינת רח' חגי), כשבתוך ר' אברהם רביץ עם כובע חזנים לראשו ושרים את כל הלכה דודי' במנגינה תימנית.

בכלל, השמחה בהיכל הישיבה הרקיעה שחקים בליל פורים, ושוב, הכל במסורת הסלבודקאית של זהירות מפגיעה בזולת וללא ליצנות מוגזמת. באחת השנים הביאו לישיבה ספסלים חדשים סמוך לפורים, ועשו מבצע 'של נעליך': כל בני הישיבה הורידו את מנעליהם ועלו יחפים לרקוד על הספסלים. מוותיקי טובי בני הישיבה היו מכהנים כ'פורים רב' והיו משמחים את בני הישיבה. אחרי שהסתיימה השמחה בישיבה, היו קבוצה מבני הישיבה ששמחה כדת היום בביתו של מרן המשגיח הגה"צ רבי מאיר חדש זצוק"ל, ללא נוכחותו של רבי מאיר עד השעות המאוחרות של הלילה.

גם ביום הפורים עצמו האווירה בישיבה היתה שמחה. באחת השנים הגיע בבוקר הפורים לישיבה רבי נטע שפירא וראה

סביב מיטתו ישבו חבריו משיבת לומז'ה - רשכבה"ג מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, הגאון רבי דב דבורץ, הגאון רבי עקיבא טננבוים והגאון רבי בערל וינטרוב, ורצו לשמחו. אני הייתי במצב מרומם אחרי קיום מצוות היום של 'חייב איניש לבסומי', מספר רבי יהודה שיינקר, והתחלתי לשר. וכדי לרומם את מצב רוחו של רבי נפתלי, עליתי על השולחן לפזז מולו, ועימי עלה על השולחן לא פחות ולא יותר, מרן שר התורה שליט"א, ויחדיו רקדנו קרוב לחצי שעה בהתרגשות, כשמדי פעם מרן שליט"א קורא לעבר חברו: 'ר' נפתלי, ר' נפתלי', כדי לשמחו. בהמשך, בני החבורה הזכירו חוויות ותיארו נשכחות לשמח את לבבו של חברם הצדיק. הם תיארו את חווית לימוד התורה מתוך הדחק לה זכו תלמידי לומז'ה בפ"ת בימים ההם, והשמחה הלכה וגדלה.

לפתע השתתקה השירה. אחד החברים נזכר באפיזודה בלתי נשכחת: שרון הזהב שקיבל חתן מהישיבה מאבי כלתו. המדובר היה בבחור המופלג, ולימים אחד מגדולי הדור זצוק"ל, רבי משה שמואל שפירא. היה זה בעיצומו של יום שישי סגרירי לאחר חצות. איש בשורה רץ וסיפר לבחורים על גניבה שהתחוללה בדירות תלמידי הישיבה. לא היה לגנבים הרב מה לקחת עימם, אבל הם חטפו דבר אחד יקר: "השעון שלך, משה שמואל". צביטה דקרה בלב הצורבים שעמדו סביב לרבי משה שמואל בחדר האוכל של הישיבה, בעיצומה של שיחה תורנית עמו.

החתן משה שמואל שתק שניה קצרה, אחר התיישב והחל מפזם ניגון חרישי, הניגון נהפך למילים בשיר הידוע שלו: "שאו מרום עיניכם וראו, וראו וראו, געוואלד וראו געוואלד מי ברא אלה...". כמי שאומר לכל הסובבים: הבה נגביה עצמנו מעל מצוקות העולם הקטן כל כך! שאו מרום עיניכם! יושבי השולחן החלו לפזם אחריו, החברים בשולחן הסמוך הצטרפו גם הם... את השיר הזה השמיע עכשיו אותו חבר בבית ר' נפתלי, נעמד על הכסא ליד מיטת החולה וניגן, ודמעות של ערגה נצנצו בעיני כולם.

אי אפשר לשכוח, אומר הגרי"י שיינקר שליט"א, למרות למעלה מיובל שנים שחלפו, את השמחה הגדולה של מרן שליט"א אז, איך שבא בעיצומו של יום הפורים ל"שמח לב האומללים" ויצא מגדרו לשמחה זו. אשרי עין ראתה!

(מתוך כתבה מאת הרב שלום יצחק בוקשפן ב'יתד השבוע' ח' באדר ב' תשע"ט)

מטלז, שריד חרב שעלה לארה"ק והיה בדד. הוא אף כובד פעם באופן נדיר לומר שיעור בהיכל הישיבה. מדי כמה דקות נעמד הגה"צ רבי הירש פאליי זצ"ל, שהיה מבושם כדת היום, והכריז בקול גדול: "תדעו לכם שהרב... הוא רשכבה"ג!"

אח"כ יצא רבי הירש לסעודת פורים בבית אמו הרבנית ע"ה בבתי נייטין, ואני, מספר רבי יהודה שיינקר, הלכתי מאחוריו במשך כל הדרך. לכל חנות שהיתה פתוחה נכנס רבי הירש וחזר וקרא: "תדעו לכם שהרב... הוא רשכבה"ג!"

כשהגיע לבתי נייטין, כבר עמדו שם בני משפחות פאליי וגרבוז והמתינו לבואו להתחלת הסעודה, היה זה כבר סמוך לשקיעת החמה. ורבי הירש מתקרב לבית וקורא בקול: "תדעו לכם שהרב... הוא רשכבה"ג!"

"שאינ לך שמחה מפוארה מלהחיות לב אומללים..."

לשמח לב אומללים

ועובדה נוספת מכמה שנים אחרי כן, לפני למעלה מיובל, שהתרחשה כבר בבני ברק, סיפר לנו רבי יהודה שיינקר שליט"א ביום הפורים נכנס לביתי הגאון רבי יצחק דרשוביץ זצ"ל, תלמיד מובהק של מרן הגר"א קוטלר שליט"א זצ"ל, שיחד למדנו באותן שנים ככולל בתל אביב אצל הגאון רבי יצחק נשר זצ"ל, ואומר לי: ר' יודל! בא נלך לשמח את רבי נפתלי טפלי.

מי היה רבי נפתלי טפלי? בגיל צעיר עלה לארץ מהונגריה ואביו הביאו ללמוד בישיבת 'תפארת ציון' בבני ברק. כבר היה אז מלא וגדוש והיה למופת בכשרונו ובידיעותיו, ובהתמדתו הגדולה ובמידותיו הטובות. הוא למד שם שנה אחת אצל מרן ראש הישיבה רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, ובאותה שנה התקרב מאד למרן החזו"א זצוק"ל שאמר עליו שעתיד להיות אדם גדול. אח"כ למד זמן קצר בישיבת חברון בירושלים, ואח"כ עבר לישיבת פתח תקוה ולמד שם כמה שנים.

מלידתו היה מדוכא ביסורים בגופו, וכל שגדל והתבגר הורע אצלו מצב גופו ויסוריו גדלו והלכו. והיה מיוחד בקבלת היסורים, כשלא התלונן וקיבל את כולם בסבר פנים יפות. הוא היה מיוסר מאד, ואביו קנה לו דירה בבני ברק ושם גר עד אדר תשל"ב אז נפטר.

ובכן, רבי יצחק דרשוביץ קרא לי לשמח את רבי נפתלי טפלי. יצאנו לביתו של אותו גאון מסובל ביסורים, וכשנכנסנו לביתו,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם רצוי להכריז לפני קריאת המגילה שלא ידפקו ב'המן'? שולח עוגיות בתוך אגרטל עבור משלוח מנות - האם צריך טבילה? ומה הדין בגבאי צדקה שהשתכר ואיבד את הכסף שאסף?

לקט הלכות ליום הפורים מאת הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

"לשמוע מגילה", או לשמוע מקרא מגילה (רמ"א ס' תרפ"ט ומשנ"ב ס' תרצ"ב סקי"א. ועי' משנ"ב ס' תרפ"ט סק"ח).
אחר קריאת המגילה לנשים, אפילו אם יש שם עשרה, אין מברכים ברכת "הרב את ריבנו" (עי' רמ"א תרצ"ב, א', ומשנ"ב ס' ק ח', כן הורו הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגר"נ קרליץ שליט"א).

ריבוי עניים או ריבוי מתנה

שאלה: מי שיש לו חמישים שקלים, האם עדיף שיתן לחמישה עניים עשרה שקלים, או לתת לעשרה עניים חמישה שקלים?
תשובה: כיון שגם בחמישה שקלים יש קצת חשיבות (שאפשר לקנות בזה קצת אוכל), עדיף לתת חמישה שקלים לעשרה עניים, וכמבואר ברמב"ם (הל' מתנות עניים) שעדיף לתת הרבה נתינות (הגרא"ל שטיינמן שליט"א, והגר"ח קניבסקי שליט"א).

משלוח מנות בתוך אגרטל

שאלה: שולח עוגיות בתוך אגרטל עבור משלוח מנות, האם צריך טבילה?
תשובה: אם שולחים על צלחת רגילה יש ספק בחיוב טבילה, אבל אגרטל (VASE), היות שאין זה כלי המיועד לאכילה, אפילו אם מניח שם אוכל באופן ארעי, אין בו חיוב טבילה, וכעין המבואר בשו"ע (יו"ד ס' ק"כ ס"ק ט') שאם חותך אוכל עם סכין המיועדת לחתוך ניירות אין חיוב לטובלו.

חייב לבסומי

שאלה: מבואר ברמב"ם דהדין "חייב איניש לבסומי וכו' ", היינו בתוך הסעודה. וקשה אם נעשה שיכור, איך יברך ברכת המזון או שאר ברכות אחרונות?
תשובה: כמובן צריך להיזהר לברך ברכה אחרונה מיד כששם לב שעומד להשתכר כדי לא להפסיד ברכתו (הגר"ח קניבסקי שליט"א), ועי' "ביאור הלכה" (ס' תרצ"ה א' ד"ה דלא ידע) בשם ה"חיי אדם" שאם מפסיד איזו ברכה או מצוה בגלל השיכרות, יצא שכרו בהפסדו.

השתכר ואיבד כסף

שאלה: השתכר ואיבד כסף שאסף לבני ישיבה, האם חייב

ברכת 'שהחיינו' על מגילה חדשה

שאלה: קנה מגילה חדשה - האם יכול לכוון גם על המגילה שלו כששומע מהבעל קורא את ברכת "שהחיינו" על המגילה?
תשובה: מבואר במשנ"ב (ס' תרצ"ב ס"ק א'), שלא מספיקה כוונת השומע להוסיף עוד דברים בברכת "שהחיינו" רק צריך גם כוונת המשמיע, עי' שם. וא"כ צריך לומר לבעל קורא שיכוון להוציא את פלוני עם ברכת "שהחיינו" עבור המגילה החדשה שלו. אולם עי' משנ"ב (ס' ח' ס"ק י"ד), בשם פמ"ג שאם כמה קנו טליתות ביחד, צריך כל אחד לברך ברכת "שהחיינו" בעצמו, ולא שייך שאחד יוציא את חברו, משום שלכל אחד יש שמחה עצמית, עי' שם. וא"כ גם בזה לא יכול להוציא, ולכן העצה היא שיצא בשתי הברכות הראשונות מהבעל קורא וברכת "שהחיינו" יברך בעצמו ויכוון גם על המגילה שלו.

דפיקות בשעת אמירת 'המן'

שאלה: האם רצוי להכריז לפני קריאת המגילה שלא ידפקו בשעת אמירת 'המן'?
תשובה: אדרבה, יש להרבות בדפיקות בשעת אמירת 'המן', שהרי המן בעצמו מרגיש כל דפיקה שדופקים עליו (הגר"ח קניבסקי שליט"א, ועי' רמ"א ס' תר"צ סעיף י"ז).

השמטת אות בקריאת מגילה

שאלה: מעשה באחת הישיבות הגדולות שהבעל קורא קרא "בימים ההם מרדכי יושב", במקום "ומרדכי יושב, ללא ו' החיבור (ושמעו אח"כ בטייפ שאכן לא אמר) - האם זה מעכב?
תשובה: יש סוברים שמכיון שאין בזה שינוי משמעות כלל, אין זה מעכב (הגרא"ל שטיינמן שליט"א, ועי' "ביאור הלכה" ס' תר"צ סעי' י"ד סוד"ה אין מדקדקין).
ויש סוברים שאפילו אות אחת מעכבת במגילה, ויש לחזור ולקרוא משם (הגר"ח קניבסקי שליט"א).

קריאת המגילה לנשים

אנשים יכולים להוציא נשים בקריאת מגילה, אבל נשים אינן יכולות להוציא את האנשים, משום שחיובן הוא רק לשמוע מגילה ולא לקרוא את המגילה, כשנשים קוראות לעצמן, מברכות

אם נמשכה סעודת פורים בלילה והתפללו מעריב באמצע הסעודה, י"א שלא יאמרו "על הנסים" בברכת המזון, וי"א שבכל גווי אומרים, וע"כ מהנכון לברך ברכת המזון קודם תפילת ערבית (משנ"ב ס' תרצ"ה ס"ק ט"ז)

תשובה: אפילו אם יש מצוה להשתכר בפורים (עי' שו"ע ס' תרצ"ה), בכל זאת, כל זמן שיש לו כסף של אחרים בידו אסור לו להשתכר (עי' "ביאור הלכה" שם בשם "חיי אדם" שאסור להפסיד שום מצוה), ונחשב לפשיעה וחייב לשלם.

עד חצי המלכות

"זמה בקשתך עד חצי המלכות ותעש" - זמה קורה כששני יהודים מבקשים מהקב"ה שתי בקשות הסותרות זו לזו?

שאלה מרתקת במיוחד שהגיעה לשולחנו של הגר"י זילברשטיין שליט"א

עבור מלכם, שהוא האויב שלי, אלוקיכם שומע להם, והרי יש רק אלוק אחד, וא"כ זוהי סתירה מיניה וביה. איך יתכן שהוא שומע לשני הכיוונים? או שמושיע לזה או שמושיע לזה?"

כפי שהתבטא ר' איצ'לה בצאתו מן הפגישה - "לכל השאלות התכוננת, רק לא לזאת... לא העליתי כזאת בדעת". ומה עושה יהודי בעת שכזאת? - מתפלל לאלוקי שיוציאו מן הסכר. גם ר' איצ'לה שפך נפשו לפני בוראו שייתן בפיו מענה.

הצדיק מתפלל והקב"ה מושיע. השיב הגאון ואמר לצאר: "התשובה לשאלתך מצויה באותה תפילה שאנחנו מתפללים עליך, ובה נאמר הנותן תשועה למלכים, שם מובא גם הפסוק (ישעיה, מ"ג ט"ז) 'הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה'.

"ולפי דבריך, הצאר, יקשה, הרי יורדי הים שטים באוניות מפרש, ויש כאלה הנוסעים ממזרח למערב, וזקוקים לרוח מערבית שתסייעם, ויש ממערב למזרח וצריכים רוח מזרחית, וכן מצפון לדרום ודרום לצפון, והכל מתפללים שיגיעו למחוז חפצם, והכל באמת מגיעים! ואיך זה קורה? או שהקב"ה שומע לאלה או ששומע לאלה, ואיך יתכן שתפילת כולם נשמעת?"

"אלא מאי, זה כבר 'מסדר'... יש לו כח להקב"ה 'לסדר' את הכל. והוא הדין בשאלתך. יש לו אפשרות לשמוע גם ליהודי גרמניה וגם ליהודי רוסיה..."

להשיב תשובה מעין זו בתוך רגע קצר, זה בוודאי למעלה מדרך הטבע. אין כמעט באפשרותו של בר-אנוש להשיג זאת. גם הצאר ראה בכך השגחה אלקית על-טבעית, והפגישה הסתיימה בתוצאות חיוביות ביותר.

ואגב, צריך לדעת שהנס הזה קורה לכל יהודי ההולך בדרך הישר, ולא רק לר' איצ'לה זצ"ל. גם בדורותינו האחרונים יש סיוע שמימי על-טבעי, והעזרה תגיע מכיוון בלתי צפוי - לכל ההולך בתומת-לב.

וזה מה שהשבתי לרב מ'קופת העיר': אתה צריך להתפלל על

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א בשיעורו: הגיעה אלינו שאלה הקשורה ל'קופת העיר', מאחד הרבנים המתפללים על התורמים על פי בקשותיהם. הרב הוא מספר, שכאשר התבונן ברשימת הבקשות, נתקל בבקשה מסוימת, שהשולח הודיע כי הוא תורם 1,000 ₪ על-מנת שיתפללו עליו שבקשתו תתמלא, והנה, בדף הבא, נתקל בבקשה נוספת, מבן משפחתו של התורם הראשון, אבל בקשה הפוכה בדיוק... ואף התורם השני מצהיר כי הוא תורם 1,000 ₪ כדי שרבני 'קופת העיר' יתפללו שבקשתו תתמלא.

שואל הרב ההוא: מה עליי לעשות? הלא יש כאן דבר והיפוכו, ואין אפשרות להתפלל על שני הדברים גם יחד! הלא אם אתפלל על בקשתו של הראשון, הרי זה כאילו אני קובע שהבקשה של השני לא תתקיים, וכן להיפך!

השבתי לרב, שהשאלה הזו נשאלה כבר על ידי... הצאר הרוסי. כאשר השלטונות ברוסיה ביקשו להטיל גזירה חמורה על היהודים, התאמצו ראשי הקהל להשיג רשיון לביקור אצל הצאר הרוסי עבור הגאון רבי איצ'לה מוולוז'ין זצ"ל, כדי שיעלה בידיו להסביר בפני השליט את השקפות היהדות.

הרשיון הושג, ור' איצ'לה בא לארמונו של הצאר, שהציג לפניו, בין היתר, שאלה זו: "האם אתם מתפללים עלי לפני אלוקיכם שאצליח במעשה ידי?"

ענה הגאון: "בוודאי, יש לנו תפילה מיוחדת על כך, 'הנותן תשועה למלכים'."

המשיך הצאר: "ויהודי גרמניה, גם הם מתפללים לשלומי של מלכם?"

"בוודאי", באה תשובתו של ר' איצ'לה.

בנימת נצחון המשיך הצאר לשאול: "תמיהה גדולה לי אפוא עליכם: הרי אם יהודי רוסיה מתפללים לשלומי, והקב"ה שומע להם, הרי שהוא צריך לסייע לי; וכשיהודי גרמניה זועקים בתפלה

ואין לה כוח להמשיך ולנסוע לנהריה. היא אף הוסיפה ואמרה שהיא תורמת 1,000 ₪ כדי שהטרמפ לא יגיע...

ומה עשה הקב"ה?

בתוך דקות ספורות שומעים בני הזוג המולה גדולה בסמוך למקום שבו עמדו. עד מהרה נודע להם שרבי דוד אבוחצירא הגיע בעצמו למירון, וכך קיים השם יתברך את שתי התפילות... הבעל יוכל להציג את השאלות בפני רבו, וגם הטרמפ לא הגיע כפי תפילתה של האשה...

למדנו מכך, שבאמת לא צריך לתת להשי"ת עצות והדרכות מה לעשות כיצד לקיים את כל התפילות...

(קול ברמה - בטאונה של רמת אלחנן, שבט תש"פ)

שני הדברים, והשי"ת יסדר כבר את הדברים בצורה הטובה ביותר. כשראיתי שהדברים עדיין לא התיישבו על ליבו של הרב, הוספתי לספר לו מה שמעתי לאחרונה על בני זוג שנסעו להתפלל במירון, וכשסיימו את תפילתם אמר הבעל לאשתו שהוא מעונין לנסוע מכאן לנהריה, לרבו האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא, כדי לשטוח בפניו כמה שאלות.

הבעיה היתה שהשעון הצביע על שעה מאוחרת מאוד, שבה כבר לא היו אוטובוסים ממירון לנהריה. הבעל לא נכנע, ואמר שהוא תורם 1,000 ₪ לקופת העיר כדי שיגיע לו עכשיו 'טרמפ' לנהריה.

האשה, מצידה, טענה שהיא כבר עיפה מאוד מטורח הנסיעות,

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

מה עדיף, מלוח או ממולח?

שבת דף ז

"בעא מיניה רבא מרב נחמן וכו', א"ל, לכי תיכול עלה כורא דמילחא".

ולפי זה פירש הרב"ז דברי רב נחמן, שכיון שהמלח רומז לבינה יתירה, אמר רב נחמן לרב אידי כשתאכל כור מלח וירבו חלקי המלח שבך, תוכל לעמוד על הדבר. וכן הביא במגדים חדשים (בסוגייתנו ד"ה לכי) וכן כתב בזרע חיים (סי' ל אות ה), שאמר לו שכשיאכל כור מלח ויתרבו אצלו חלקי המלח, יהיה לו לב נבון להבין החילוק.

והנה בהוריות (יג:) מובא שאכילת זיתים קשה לשכחה. וכתב היעב"ץ (הגהות שם, מור וקציעה או"ח סי' קע), שמה שאין נוהגים להזהר מלאכול זיתים, אף שנזהרים משאר דברים המביאים לידי שכחה, נראה שנוקטים שלא נאמרו דברי הגמרא אלא במי שאוכל את הזיתים בעודם לחים וחיים, וקובע סעודתו עליהם, מה שאין כן בזיתים המצויים שהם כבושים במלח, ואין אוכלים אותם אלא לקינוח. וכתבו בילקוט המאירי (ברכות לח: ד"ה ראיתי את) ובנטעי גבריאל (ט"ו בשבט ופורים, פ"ח הערה ו) על מה שכתב שעל ידי שכובש את הזיתים במלח אינם משכחים את הלימוד, שיש להביא סמוכים לדברים אלו מדברי בן הנודע ביהודה הנזכרים, שאדם חריף ובעל שכל יש לו יותר מחלקי המלח, ואם כן יש לומר שבאכילת זית מלוח הרי המלח מסייע לו שיוסיף הבנה ושכל, ולא תגרום לו אכילת הזית שכחת התורה.

(מתיבתא)

ומפרש רש"י: בבדיחותא אהדר ליה, כשתמדוד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר. לישנא אחרינא, לכשתאכל עליה כור של מלח לא תוכל להשוותם זו לזו.

בביאור תשובה זו כתב הרב בצלאל זאב שפרן (שו"ת הרב"ז ח"א ילקוט החנוכי סי' יז), על פי מה שכתב בן המחבר בהקדמת שו"ת נודע ביהודה, בביאור מה שאמרו (עדיות פ"ב מ"ט) שהאב זוכה לבנו בחכמה, שקשה, שהרי אמרו (נדרים פא.) שאין תלמידי חכמים מצויים שיהיו בניהם תלמידי חכמים, כדי שלא יאמרו שירושה היא להם. וכתב בתחילה שיש לבאר הדברים על פי מה שנודע לחכמי הטבע שגוף האדם מורכב ממים ושמן וסיד ומלח, ומצאו על ידי הוכחות שאדם היותר חריף ובעל שכל יש בו יותר מחלקי המלח. ובזה פירש כוונת חז"ל (קידושין כט:): הוא ללמוד ובנו ללמוד, שיש בידו מעות שילמוד רק אחד מהם, ר' יהודה אומר אם היה בנו זרזי וממולח וכו' בנו קודמו, ורבים לא ידעו לפרש מה הוא 'ממולח', עד ששלחו ידם להגיה בש"ס וכתבו 'ממולא' במקום 'ממולח', ובאמת יש לפרש הכוונה שבנו ממולח, דהיינו שיש לו הרבה חלקי מלח לרמז שהוא חריף ובעל הבנה. ולפי זה נמצא שגם השכל והחכמה הם מסיבת הרכבת הגוף ומחלקיו, וקרוב להיות טבע האב דומה בזה לטבע הבן, ולכן אמרו שהאב זוכה לבנו בחכמה, והיינו בטבע הגוף הנאות לכל סוגי החכמה. אך לענין חכמת התורה אמרו שאינה ירושה.

ואז קם מי שהתמנה לומר דרשה בפני מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זיע"א, והודיע: "אנו התלמידים בני הישיבה הקדושה דגאון יעקב מעוניינים להכתיר את ראש הישיבה לרבי שלנו" ... מרן התחמק ואמר: "וכי צריך רב? הרי יש כאן כזה רב חשוב והגון, הרב של פורים"

על ההחלטה הגורלית של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א שהתקבלה ביום הפורים

ואז קם מי שהתמנה לומר דרשה בפני מרן ראש הישיבה ובפני ה'פורים רב', והודיע כי אנו התלמידים בני הישיבה הקדושה דגאון יעקב מעוניינים להכתיר את ראש הישיבה לרבי שלנו... מרן התחמק ואמר: "וכי צריך רב? הרי יש כאן כזה רב חשוב והגון, הרב של פורים..."

אך הבחור הדרשן והדורש תרתי משמע, המשיך ואמר: הנה בכל הדורות היו קבוצות שבחורים שהתקבצו סביב תלמיד חכם ולמדו ממנו תורה, כמו הנודע ביהודה ותלמידיו בעירתו, גם החתם סופר ותלמידיו שהתקבצו ובאו ללמדו עמו תורה - בדרך לימודו ושיטתו בדרכי לימוד התורה, וכן היו תלמידי רבי עקיבא איגר ועוד בכל הדורות, ומכך ממש גם צמחו הרבה שטיקלאך תורה של גדולי ישראל ממה שאמרו לתלמידיהם. והנה גם אנו רוצים מאד לקבל את צורת הלימוד במלואה, הדרך העיונית ומהלך החשיבה מתחילתו ועד סופו כתלמידים לרב במלוא מובן המילה, ושרבנו יבוא למסור שיעור יומי בשיעור ג' בישיבה.

ואז פרצו כולם בשירה רצופה עם שירים מיוחדים. אינני זוכר האם המילים היו "ימים על ימי מלך" או שירים דומים, שהתוכן של כולם הוא רצון והכתרה כתלמידים לרבם החדש. השירה התנהלה מתוך יראת הכבוד ורצינות ויראת שמים. למעשה, מרן הגיב שנית כי יש כאן תלמידים טובים וגם רב טוב של פורים ובוודאי שאין צורך בו.

אבל, וכאן האבל הגדול, למחרת יום הפורים התבטא מרן: אם בחורים בפורים יכלו להתרומם עד כדי כך, אז גם אני מקבל על עצמי לומר לפנייהם שיעור.

ואכן, ההחלטה בקעה רקיעים. ובאלול באותה שנה מרן החל לומר שלושה שיעורים קבועים שבועיים אחרי צהריים כפי שמוגדר בישיבות "שיעור יומי" (בין 6 ל-7). החלו את פרק 'בן סורר ומורה', וישיבת גאון יעקב התרוממה טפח נוסף. כי עד אז אכן מרן זצוק"ל שימש ראש ישיבה, אבל רק ב'שיעור כללי' ושיחות ומכאן ואילך גם שיעורים קבועים יומיים.

ואנו שבים לרב איסר שוב שליט"א, שאומר: הרי לכם על קצה המזלג כמה הייתה חשובה בהיכלו של מרן ראש הישיבה הרצינות והאיכות של יום הפורים מתוך רוממות, מתוך דברי תורה ויישוב הדעת, שברגע, שהכיר בקבוצת הבחורים שהיא באמת איכותית הסכים לבוא להיות עטרה לראשם. וכיצד הכיר בהם, מה היה

הג'ר איסר שוב שליט"א, מתלמידי וותיקי הישיבה ד'גאון יעקב' ותלמיד מרן זצוק"ל, מספר על רגעים מאוירת הפורים במחיצת מרן ראש הישיבה.

ראשית מצביע הרב שוב על המעשה שמשגיח הישיבה הגאון ר' נחום ברנשטיין שליט"א היה מספר תמיד, על ההחלטה הגורלית של מרן שהוכרזה ביום הפורים ועל הרקע המדהים להחלטה הזו. בשיחה משותפת עם רבי נחום ברנשטיין שליט"א, הוא מציג דברים כהווייתן:

שנת תש"מ - השנה השנייה להקמת ישיבת 'גאון יעקב', ימי סוף החורף קרבים ובאים וקבוצת הבחורים שרובה הגיעה ובאה מיישיבת פוניבז' הקטנה, החלו לשוחח בינם לבין עצמם: מי יהיה הר"מ העתידי בשיעור ג' שיפתח בחודש אלול בעוד כחצי שנה.

כמובן שלא הם המכריעים ולא הם הקובעים, אבל בכל זאת, אחד מהבחורים ניגש למשגיח וסיפר לו על הדיבורים והציפיות למגיד שיעור שירומם אותם ואת הישיבה - כח חדש נוסף שיבוא להשתלב בצוות. והבחור אף הוסיף - והלוואי אם מרן הגראי"ל בעצמו יסכים לבוא למסור שיעור... אבל כמובן, זה היה נראה כמו חלום, כי כידוע מרן זצוק"ל אמר אז שיעורים יום-יומיים בישיבה קטנה ושימש גם כראש כולל פוניבז' וכיצד יוכל למסור שיעורים גם להם.

אך כיוון שהנושא עלה, החלו ראשי הישיבה לגשש ולבדוק עד שהגיעו למידע, כי בעיקרון אין למרן בעיה עם עומס הלימודים, אלא שהוא סבור כי בחורים בישיבה גדולה בתקופה זו מעוניינים בשיעורים בנוסח אחר. ואז התגבשה החלטה שביום הפורים ייכנסו התלמידים למרן, ויעזו לדבר אתו על הנושא באופן ברור.

לא נאריך בתכנון המבצע, שלא היה פשוט, כי יראת הכבוד שהייתה לתלמידים ולרבנותיהם בצוות מול מרן ראש הישיבה הייתה נדירה ומיוחדת, ותמיד כאשר היו יושבים לצדו היה קשה להם לדבר מילים מיותרות מפאת כבוד התורה, אבל ההחלטה כבר עברה והחלו בתוכניות.

הגיע בוקרו של יום הפורים. המעמד היה מאד מרומם. אחד הבחורים המובחרים שימש כ'פורים רב' וישב לצדו של מרן בביתו. כך ממש לצדו... הבחורים שרו שירי דבקות, לא היו התפרעויות, לא סיגריות ולא כל מיני רגעי סערות של צעירים, ומרן ראש הישיבה הביט והביט. והתרגש.

ומבקשים באמת ואוחזים בדרגה שהם מדברים עליה, ומשום כך, ראוי למלא את בקשתם.

(מוסף שבת קודש)

המבחן שלו? כור המבחן היה יום הפורים. לדידו של מרן, אם הם הצליחו לעבור אירוע שלם ביום הפורים משולב עם מטרה אמיתית מתוך ישוב הדעת, זו הייתה לו הוכחה שהם רציניים

פנינים על ענייני הפורים ממרן זיע"א

תשובה: מסתמא מהני, כיון דעד מחר הוי רק פקדון, ומחר יזכה בזה.

יותר מחומש

רבינו הביא שנסתפק באדם שכבר נתן חומש לפני פורים, ועכשיו בפורים בודאי שצריך לתת כי תי, אבל האם נאמר שהשיעור שתי פרוטות או שיכול להוסיף ע"ז, או מחר שכבר נתן שתי פרוטות חוזר הדין שהמבזבז לא יבזבז יותר מחומש. (כ' צדיק כתמר יפרח).

ריבוי עניים או ריבוי מתנה

ש. מי שיש לו חמישים שקלים - האם עדיף שיתן לחמשה עניים עשרה שקלים, או לתת לעשרה עניים חמישה שקלים? ת. כיון שגם בחמישה שקלים יש קצת חשיבות (שאפשר לקנות בזה קצת אוכל), עדיף לתת חמישה שקלים לעשרה עניים, (וכמבואר ברמב"ם פיהמ"ש לאבות פ"ג מי"ט) שעדיף לתת הרבה נתינות.

(מתוך 'כאיל תערוג', תשע"ז)

שתיית יין

אמר רבינו: "בליל פורים אני שותה מיץ ענבים". רבינו סיפר (בשנים האחרונות) ששתה בפורים בערך רביעית, אבל לא בב"א, תוך הסעודה (רבינו הוסיף שיש מחלוקת אם שתיית יין משפיע יותר בפ"א או לא). (כ' צדיק כתמר יפרח)

פורים בערב שבת

כשחל פורים ביום ו' מה עדיף סעודה אחת צ"צ או פורס מפה ומקדש (ספק המוציא)? ואמר רבינו שיאכל אחת צ"צ, וחכם עיניו בראשו הרי מספיק כזית. (ועי' מים חיים 283)

ט"ו אדר בבני ברק

קראו אצל רבינו את המגילה. אמר לנו רבינו שרוצה היום ליטול ידיים, ואכל חלה וקומפוט ומים. (כ' צדיק כתמר יפרח).

לתת מתחילה משלוח מנות

שאלה: האם מועיל לתת כבר בליל פורים משלוח מנות שיזכה בזה רק למחרת בפורים ביום?

סגולות וישועות

האברכים מלייקווד פרסמו מכתב בראש כל חוצות: "קיבלנו על עצמנו להתאגד יחדיו בפורים לשפוך שיח לפני הבורא ולעסוק בתורה - וכולנו ראינו נסים ונפלאות"

כל הפושט יד נותנים לו

וכולם כאחד העידו שבתוך זמן קצר ראו בעיניהם נסים ונפלאות בעניניהם. והחכם ישמע ויעשה כמעשיהם, ויזכה אף הוא שימלא ה' כל משאלות לבו לטובה. ומעשה שראיתי בימים מקדם, בביהמ"ד דחסידי בעלזא בבני-ברק, בליל פורים היה בית המדרש מלא בזקנים עם נערים עד אפס מקום, וכל אחד היה עסוק בדברים קדושים, זה באמירת תהלים בהשתפכות הנפש וזה בלימוד התורה ביגיעה והתמדה. בקרן זוית ישבה חבורת בחורים צעירים שעסקו בשיחה בטלה ובדברים של מה בכך. לפתע התעורר ראש הקבוצה - שהיה בחור מבוגר ממשפחה חשובה מאוד שלא מצא את זיווגו לעומת אחיו שכבר נישא

מעשה היה לפני מספר שנים בעיר לייקווד שבארה"ב. קבוצת אברכים פרסמו מכתב בראש כל חוצות: הנה אף אנו שמענו מימי קדם, כי ביום הפורים 'כל הפושט יד' - לבקש ישועתו, 'נותנים לו' מן השמים כל אשר יבקש, והיינו מחשבים זאת כמליצה ואימרה נאה ותו לא מידי. והנה כמה מאתנו סבלו יסורים שונים, איש איש נגעו ומכאובו, לכן נאספנו יחדיו כמה ימים לפני פורים בצוותא חדא, וקיבלנו על עצמנו כאיש אחד בלב אחד לעשות אגודה אחת ביום הזה ולשפוך שיח ותחנונים לפני בורא כל עולמים שיוציאנו מאפילה לאור גדול. ומבעוד מועד הוכן סדר היום מדוקדק לעת שכיבה וקימה, ומתי יתפללו ויאמרו תהלים, וגם קבענו זמן לעסוק בתורה ולשאר מצוות היום...

בא בברית האירוסין עם משפחה מיוחסת בישראל - שידוך שלא 'חלמו' עליו כלל, והקים בית בישראל לשם ולתפארת ודורות ישרים מבורכים בליעה"ר.

(הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, באר הפרשה פורים תשע"ז)

למזל"ט כשהיו בגילו - והציע לחבריו, הבא נאמר תהלים יחדיו ונתפלל אל השי"ת ביום נשגב זה, וכן עשו. ובחור זה אף האריך בתהלים עד אחר עלות השחר.

וראה זה פלא, מיד אחר פורים נשתנה מזלו לטוב, והבחור

השו"ת היומי

האם מותר לשלוח לשכנים ביחד עם משלוח המנות גם את שתי הביצים שלווינו מהם אתמול?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

להחזיר את הביצים בנפרד כדי שהמשלוח מנות לא יהיה תוספת בשעת פרעון". האם צודקת האמא שיש בזה איסור?
תשובה: מותר לתת את המשלוח מנות עם הביצים. והטעם, שיסוד הדין של שעת פרעון הוא משום שניכר יותר שזו ריבית, אך במקרה זה, ניכר לכולם שהמשלוח מנות המפואר אינו עבור הלוואת שתי ביצים, אלא נהפוך הוא, כיון שנותנים לשכנים משלוח מנות מנצלים את ההזדמנות להחזיר ביצים.

שאלה: אמא ביקשה מרותי שתעביר משלוח מנות למשפחת שוורץ. אמרה רותי: "בדיוק אתמול לוונו מהם שתי ביצים, אם כן נחזיר להם באותה הזדמנות שתי ביצים". אמרה לה אמא: "ייתכן שזו ריבית, כי אפילו שהיינו נותנים לשכנים האלו משלוח מנות גם בלי הלוואת הביצים, אבל הרי שמעתי בשיעור של הגר"פ וינד שליט"א שבשעת פרעון ניכרת יותר התוספת, ולכן אסור להוסיף אפילו דבר שהיה נותן לולא ההלוואה, ולכן נראה לי שעדיף

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם ניתן לקיים את מצות אכילת מצה ב'קמח מצה'?

להשרותה אף בין ובנוזלים אחרים. ויש שכתבו שאם הזקן והחולה יכולים לאכול את המצה כשהיא מרוסקת או מפררת, ואף כשהופכת ל'קמח מצה' - יש להעדיף מצה זו לקיום המצוה, על פני מצה שהושרתה.

[שו"ע תסא, ד, משנ"ב יז-יח, וביה"ל ד"ה יוצא; ביאורים ומוספים דרשו, 47; וראה משנ"ב תנח, ד]

את מצות אכילת מצה בליל הסדר, יש לקיים במצה שלא הושרתה בנוזל כלשהו, וזאת מלבד המנהג של קהילות רבות שלא לאכול בכל ימי הפסח מצה 'שרויה'. ובדיעבד, אם המצה הושרתה במים, יצא ידי חובתו, אך אם המצה הושרתה בנוזלים אחרים, כגון יין ומרק, חובה לשוב ולאכול מצה אחרת לשם המצוה. וזקן או חולה שאכילת המצה קשה עליהם, רשאים לכתחילה

האם יש דין 'מצה כפולה' במצות הדקות שבימינו?

שמקום הקפל טעון שריפה, ואף אם נאפתה לפני הפסח - יש אומרים שראוי לשורפו, ולפחות להוציאו מרשותו. ויש אומרים שדינים אלו אמורים רק בנוגע למצות עבות, אך במצות הדקות שבימינו, אין צורך לשרוף את מקומות הקפל שבהן, ואף לא להוציאם מרשותו, ואינם אסורים אלא באכילה.

[שו"ע תסא, ה, משנ"ב לא-לב, וביה"ל ד"ה אין; ביאורים ומוספים דרשו, 82]

'מצה כפולה', כלומר שהתקפלה בשעת אפייתה, ושני צידי הקפל דבוקים זה לזה - אם נאפתה בפסח, המצה כולה אסורה באכילה בפסח; אך אם נאפתה לפני הפסח, מותר לאכול את כל המצה מלבד מקום הקפל, וסביבותיו ברוחב 'כדי נטילה' (2-2.4 ס"מ, לשיטות השונות). ובנוגע לביעור חמץ - אם המצה נאפתה בפסח, יש הסוברים

מצה שנאפתה יחד עם חמץ - האם מותר לאוכלה בפסח?

להקל. ולכל הדעות, מגע המצה בחמץ אוסר את המצה רק אם הדבר אירע כאשר שניהם היו חמים במידת חום 'שהיד סולדת בו' (45-40 מעלות צלזיוס, לשיטות השונות).

ובכל מקרה, המקום שבו עמד החמץ בתנור, טעון הכשרה לפני הנחת מצות אחרות בו. וראה עוד במקורות.

[שו"ע תסא, ה ומשנ"ב כד; ביאורים ומוספים דרשו, 52-54; וראה היטב שו"ע תמו, א]

מצה שנאפתה יחד עם חמץ בתנור אחד, באופן שהתנור אינו בולע מהחמץ, וכגון שאופה בו לחם חמץ, ללא כל נוזל - מותרת באכילה בפסח.

אולם, אם המצה נגעה בחמץ במהלך האפייה, יש להסיר ממנה במקום המגע 'כדי נטילה' (ראה לעיל); ויש אומרים שהמצה כולה אסורה באכילה, ובמקרה שהאיסור כרוך בהפסד כספי רב, ניתן

* מצה האפויה כל צורכה אינה מחמיצה עוד לעולם. ושלושה סימנים יש לכך שהמצה אפויה כל צורכה: א. כשפורסים את המצה לא נמשכים ממנה 'חוט' בצק. ב. 'קרימת' פני המצה. ויש אומרים שאין צורך בקרימת פנים מלאה, אלא די בקרימה מעטה, המורה על כך שהמצה אפויה לשליש או למחצה; ויש אומרים שצריך שפני המצה ישתנו לגוון לבן ובלתי מבריק. ג. המצה אינה נפרכת כשמטלטלים אותה. ואין להוציא מצה מהתנור טרם שנאפתה במידה הנדרשת למניעת חימוצה בעתיד, ואף על מנת להחזירה מיד; מחשש שמא החזרתה לתנור תתעכב, ובינתיים תחמיץ.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזה מקרה אדם אינו נאמן להעיד שהמאכל שהכין כשר לפסח?

שלא התערב חמץ במאכל, כיון שבעת הכנתו לא היתה דעתו על חג הפסח, וממילא לא דקדק בהבחנתו בנוגע להתערבות החמץ במאכל.

ונחלקו אחרונים אם כלל זה נאמר רק ביחס לדינים דאורייתא, או גם ביחס לדינים דרבנן. וביחס לאיסור 'משהו' חמץ בתערובת, שהוא מדרבנן, פסק המשנה ברורה שנאמר כלל זה.

[משנ"ב תמו, נח; וראה ביה"ל ה, ד"ה אסור; ביאורים ומוספים דרשו, 85]

בגמרא נזכר מספר פעמים הכלל: "מילתא דלא רמיא עליה דאינש, לאו אדעתיה", כלומר, דבר שלא מוטל על האדם לבררו, אין דעתו נתונה לבררו כראוי, ולדייק בו. בגמרא נזכר כלל זה בנוגע לדינים שונים ב'חושן משפט', ובדברי הראשונים נזכר גם בנוגע לדינים שב'אורח חיים' וב'ורה דעה'.

ולדוגמה: אדם שמכין מאכל שלא לצורך אכילה בפסח, באופן שיתכן כי התערב חמץ במאכל - לא ניתן לסמוך עליו באומרו

הלוח היומי

י"ד באדר | נס פורים (ג' אלפים ת"ז) בזכות מרדכי ואסתר

נס פורים (ג' אלפים ת"ז) בזכות מרדכי ואסתר. ביום זה בשנת ג' אלפים ת"ו, נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשוורוש, לשלוח יד במבקשי רעתם... בשנת ת"ר חגגו את "פורים רודוס" על שניצלו יהודי העיר מעלילת דם קשה.

יארצייט:

תקנ"ה: רבי זאב וולף זצ"ל מז'טומיר, ב' אור המאיר, תלמיד המגיד ממעזריטש.
תרי"ב: רבי דב בעריש ב"ר משה אשכנזי זצ"ל, ב' שערי ירושלמי.
תר"פ: רבי שלום יוסף ב"ר דוד (מבוהוש) פרידמן זצ"ל, משפיקוב.
תרפ"ט: רבי משה מרדכי ב"ר חיים ישראל מורגנשטרן זצ"ל, מפילוב, ב' מדרש משה.
תשמ"ב: רבי צבי יהודה ב"ר אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל.
תשנ"ג: רבי פנחס ב"ר אשר אנשל יהודה מילר זצ"ל, רבה של נצרת עילית.
תשנ"ה: רבי שמעון ב"ר יהודה שוואב זצ"ל, רב קהל עדת ישורון וב' עיון תפילה ועוד.
תשע"ז: רבי מרדכי צבי ב"ר יעקב גניזי זצ"ל, ב' הכוזרי המפורש ומורשת יעקב.

האם מותר לספר על אדם שהוא קפדן?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

ובאמת אם יודע המספר שאצל השומעים ירד ערכו כשישמעו שהוא 'קפדן', עולה מדברי ה'חפץ חיים' לקמן שאסור, כשם שאסור לדבר על חסרון מעלותיו של השני, כגון שאינו חכם וכדו'. וכן אם מדובר באדם הידוע בהנהגותיו הטובות, וכינויו כקפדן הוא גנאי גדול בעבורו, מבואר לקמן (שם סע' ו) שהדבר אסור. עוד יש שכתבו שכל דברי הח"ח כאן נאמרו רק בקפדנות לשם שמים, אבל בקפדנות בשאר ענינים ודאי שיש בזה גנאי - ראה כל זאת בהרחבה בביאורים ומוספים.

נידון נוסף בהקשר לכך מובא ב'ביאורים ומוספים': ראובן ששאל את שמעון אם מכיר גמ"ח שיכול להלוות לו כסף, ואמר לו שמעון שיש ללוי גמ"ח, רק שיזהר לדבר אתו בנחת כי הוא קפדן - יש שכתבו שלפי דברי הח"ח מותר הדבר, אם יודע שראובן לא יוסיף נופך משלו על הדברים, וכן לא יספר לאף אחד שהוא הזהירו, כדי שלא תצא מכך רכילות. ומציינים ב'ביאורים ומוספים' כי אפשר שההיתר בזה הוא גם מפני שיש בכך תועלת לראובן, שידע איך לדבר עם בעל הגמ"ח, וכמו שהובא בשם הגר"ח קניבסקי שמותר לומר לפלוני שהולך לאסוף כסף לצדקה אצל העשירים, שעשיר מסויים הוא קמצן, מפני שעל ידי כך ידע איך לדבר אתו, והרי זה לתועלת.

בסעיף הראשון הנלמד היום - כלל ד' סעיף ט' - חוזר ה'חפץ חיים' וכותב כי אסור לגנות את חברו על מידות מגונות שיש בו, וזאת בהתאם לכלל שהציב בסעיפים הקודמים, שמי יודע אם לא עשה תשובה, ואפילו אם הורגל במידות אלו ולא מצטער עליהן, אולי אינו יודע חומר האיסור, כפי שאנו רואים בעינינו שיש אפילו בעלי תורה שאינם רואים במדות אלו איסור גדול; אלא אדרבה יש להוכיחו ולהראות לו חומר האיסור.

ב'באר מים חיים' כותב ה'חפץ חיים' כי לומר על אדם שהוא קפדן אינו נחשב גנאי, כי אינו מספר עליו אלא שאינו מעביר על מידותיו [ובתנאי שידוע שהיה אומרם גם בפניו, שאז יש את ההיתר של 'באפי מרא' - ביאורים ומוספים]. ולמעשה סיים, שכיון שלפעמים השומע יגיב בהוספת דברי גנות עליו, לכן שומר נפשו ירחק מזה.

ב'ביאורים ומוספים' מביאים מה שכתב ב'עלי באר' בביאור הדבר, ע"פ המבואר בחינוך (מצוה שלח) שלהעביר על מידותיו היא מידת חסידות, וא"כ מי שאינו עושה כן אינו בר מעלה, אבל אין זה גנאי, כי קשה הדבר עד מאד. [אמנם מציינים כי רוב בני אדם כששומעים על אדם שהוא קפדן, מפרשים זאת בלבם כגנות גמורה, ובאופן כזה ודאי שאסור לומר על השני שהוא קפדן].

כתב החיד"א: יום הכיפורים הוא צירוף אותיות כה - פורים, שגם בפורים צריך לדקדק באכילתו שלא יהיה בו סרך איסור, ובדיבורו כסף נבחר לשון צדיק, ולשמור כדת מה לעשות שלא יהיה שחוק וקלות ראש הגורמים לעבירה. (דברים אחדים להחיד"א ח"ב דרוש כח)

נשתדל אף ביום הפורים לשמור על מעשינו ודיבורינו שלא תהיה בהם קלות ראש, וח"ו לא נגרום על ידם צער או פגיעה בזולת.